

תגובות מומחי מיתוויים לממצאי מדד מדיניות-החוץ השנתי

יוני 2026

השכם השכם בבקר יצאנו לדרךנו
הפקרנו את פנינו לרוח הקרה.
עקבות הסערה היו בכל מקום
כמו חותם בוער, כמו צעקה מרה.

אחר כך זרחה השמש על אחינו הנחים
והאירה באור חדש את פצעינו הגלויים.
לאט לאט למדנו לשוב ולהבחין
בכח המפלא של החיים.

(רחל שפירא)

סקר דעת הקהל השנתי הארבעה-עשר של מכון מיתוויים על מדיניות החוץ הישראלית נערך בראשית יוני 2026. הסקר בוצע על ידי מכון רפי סמית ובשיתוף קרן פרידריך אברט*

מבט כולל על יחסי החוץ של ישראל

ד"ר נמרוד גורן, נשיא מכון מיתוויים ומנהל שותף ב-Diplomeds: מדד מדיניות החוץ השנתי של מכון מיתוויים לשנת 2026 נערך השנה בעיתוי חשוב – בתחילתה של מערכת בחירות מכרעת. ככזה, הוא מספק למעמדים ולמפלגות השונים הצצה לרחשי הלב של הציבור בתחום המדיני, וממצאיו צריכים להילקח בחשבון בעיצוב מצעים, קמפיינים ומסרים. נתוני סקר דעת הקהל מעידים שהציבור הישראלי חוזר למרחב נוחות בתחום יחסי החוץ, לאחר שלוש שנים סוערות וטראומטיות. ואולם, מגמה זאת אינה חיובית כפי שהיא עשויה להישמע. היא מעידה יותר על התרגלות הציבור למצב בעייתי, מאשר על שיפור במצב המדיני. בעוד שרוב הציבור מוטרד מהדרדרות במעמד ישראל בעולם, ניכר שאין הכרה מספקת בכך שהדרדרות זאת אכן הולכת ומחריפה. שביעות הרצון של הציבור ממעמד ישראל בעולם ומתפקוד הממשלה בתחום מדיניות החוץ עלו השנה. הם עדיין ברמה בינונית-נמוכה, אך חזרו לנתונים דומים למדיי לאלו שנמדדו לפני ה-7 באוקטובר 2023. בציבור ניכרת גם תמיכה בהמשך המדיניות הקיימת, במספר זירות מרכזיות: העדפה לסיפוח שטחים על פני פתרון שתי המדינות; רצון בהמשך המלחמה עם איראן, חזבאללה וחמאס; ונכונות לשימור הנוכחות הצבאית בתוך שטחי סוריה ולבנון. זאת, בנוסף להמשך הדימוי השלילי של האיחוד האירופי ולירידה בחשיבות המיוחדת למדינות אירופה המרכזיות (גרמניה, אנגליה וצרפת), מעיד על חלחול תפיסת החוץ והביטחון שמקודמת על ידי הממשלה הנוכחית. ואולם, המציאות המדינית והביטחונית מספקת הוכחות רבות לכך שתפיסות אלו אינן מקדמות את האינטרסים הלאומיים של ישראל, ומייצרת כר פעולה נרחב למפלגות האופוזיציה לפעול לשינוי עמדות בציבור לקראת הבחירות. במידה שיעשו כן, עליהן לשים לב לממצאי מדד מכון מיתוויים בכל הנוגע ליחסים עם ירדן, תורכיה, ואיחוד האמירויות. על פי הסקר, הציבור

*הדעות המובעות בפרסום זה אינן משקפות בהכרח את דעותיה של קרן פרידריך אברט. שימוש מסחרי בפרסומים של מכון מיתוויים וקרן פרידריך אברט ללא אישור בכתב אסור בהחלט.

הישראלי מייחס חשיבות רבה לשיפור היחסים עם ירדן, מעדיף דיאלוג ותיאום עם תורכיה על פני ראייתה כמדינה עוינת, ומייחס מרכזיות הולכת וגוברת לאיחוד האמירויות. הייתה זו "ממשלת השינוי" שכינה בשנים 2021-2022 ששיקמה ושדרגה יחסים עם שלוש המדינות הללו, וניכר שגם את השיפור הנוסף – בו מעוניין הציבור – תוכל לעשות רק ממשלה מתונה, שמייצרת אופק מדיני בנושא הפלסטיני ושמאזנת פעילות צבאית עם עשייה מדינית מקצועית, שקולה ואיכותית.

השגריר לשעבר דניאל שק, חבר ועד מיתווים: מדד מדיניות החוץ של מיתווים מציג סתירה בלתי מוסברת בין המספר הגבוה של ישראלים שמודאגים מהידרדרות ישראל למעמד של "מדינה מצורעת" לבין העליה המשמעותית בציון הכולל לגבי מעמדה בעולם בהשוואה לשלוש השנים הקודמות. אחד הממצאים המעודדים הוא שלמרות שהממשלה הנוכחית מרחיקה את ישראל באופן מודע ומתוכנן מהמחנה הדמוקרטי-ליברלי ושמה את כל יתרה על בעלות ברית מהמרחב הפופוליסטי והא-ליברלי, רוב גורף מהציבור (71%) משוכנע ששם מקומנו הטבעי. נדמה שהישראלים לא מרגישים בנוח בחברתם של מנהיגים סמכותניים ודורסניים כלפי ערכי הדמוקרטיה, אפילו אם הם מביעים עמדות חיוביות כלפי ישראל וממשלתה הנוכחית. הממצא המצער ביותר חבוי דווקא בתשובות לאחת השאלות האחרונות בסקר, זו שנוגעת ליעד האסטרטגי שצריך להנחות את ישראל בסוגייה הפלסטינית. מילא שבקרב הנשאלים היהודים מספר גדול בהרבה (פי 1.5) מעדיף סיפוח והחלת ריבונות על הגדה המערבית ועזה על פתרון שתי המדינות, אבל ללא פחות מ-26% מכלל הנשאלים אין דעה בנושא. כלומר סוגיית השטחים, זו שמכתיבה את המציאות הישראלית בכמעט כל תחום מזה כמעט 60 שנה משאירה רבע מהציבור הישראלי אדיש. אפשר לראות בזה הישג גדול למחנה הסיפוחי-מתנחלי שלא זו בלבד ש-46% מבעלי הדעה בסקר מזדהים עם היעד האסטרטגי שלו, עלה בידיו לנרמל את המצב הקיים בעיני רבע מהציבור עד כדי כך שלא ירגיש צורך להכביד ראש בשאלת היציאה מסבך הסכסוך הישראלי-פלסטיני.

פרופ' אריה קצוביץ', עמית מחקר ומדיניות: מצד אחד, רוב הציבור מוטרד ומודאג ממצבה של ישראל בעולם ואיננו שבע רצון בתחום מדיניות חוץ. רוב הציבור (מעל 70%) גם מסכים לגבי חשיבות היותה של מדינת ישראל חלק מהמחנה הליברלי-דמוקרטי בעולם המערבי, ובחשיבות שיקום היחסים עם ירדן. מאידך גיסא, הציבור חלוק לגבי תרומתו של הנשיא טראמפ לגבי קידום האינטרסים הלאומיים של ישראל בטווח הארוך, וגם אין הסכמה לגבי השלכות המלחמה בעזה על עתיד היחסים עם מדינות ערב. בעוד שבמגזר היהודי ישנה דעה רווחת שהמלחמה באיראן הגבירה את הרצון לנורמליזציה עם ישראל, רוב הנשאלים גם מתנגדים לנורמליזציה עם ערב הסעודית אם הדבר כרוך בהסדר אזורי אשר יביא להקמתה של מדינה פלסטינית מפורזת לצדה של ישראל. שנתיים וחצי של מלחמה, מאז ה-7 באוקטובר 2023 הביאו למגמה של הקצנה ונציות בעמדות של הציבור היהודי בישראל: ישנו רב (לא גדול) התומך בחזרה למלחמה עם איראן עד להפלת המשטר, תמיכה ברצועת הביטחון בדרום לבנון, הכרעת החמאס בדרך הצבאית, ואף סיפוח השטחים והחלת הריבונות בגדה המערבית (40%, לעומת 27% המאמינים בפתרון שתי מדינות). **המסקנה האופרטיבית הינה שיש צורך בעבודה יסודית ומעמיקה בהצגת העובדות והטיעונים לפיהם הדרך היחידה לשפר את מצבה של ישראל בעולם ומדיניות החוץ שלה הינה באימוץ אסטרטגיה אחרת, שתשלב בין ביטחון לבין חתירה להסכמים מדיניים, בניגוד לכישלון המוחלט של הממשלה הנוכחית.**

ד"ר גבי מיטשל, עמיתת מחקר ומדיניות: כמו במהדורות קודמות של מדד מדיניות החוץ של מיתווים, עמדות הציבור הישראלי בנושאי חוץ מתארגנות, כצפוי, לפי הגדרה דתית עצמית וכוונת הצבעה. שביעות הרצון מתפקוד הממשלה בניהול מדיניות החוץ של ישראל גבוהה יותר בקרב מצביעים חרדים וימניים, ונמוכה יותר בקרב המזוהים עם האופוזיציה. אפילו התמיכה בטראמפ הפכה לקו שבר בין ישראלים, ולא למכנה משותף ביניהם. התמונה אינה של חברה המתמודדת עם נוסחה חדשה שסביבה ניתן לבנות הסכמה, אלא של שני ציבורים שנראה כי כבר אינם חולקים די קרקע משותפת כדי לנהל מחלוקת בונה. מדאיג יותר מן הנתונים המצביעים על קיטוב בקרב ציבור הבוחרים הישראלי, היא העובדה שתפיסת הציבור הישראלי את מעמדה הגלובלי של המדינה דווקא השתפרה בשנה האחרונה — הציון הממוצע עלה מ-4.39 ל-5.18 — אף

שבמקביל התחזקו אינדיקציות אחרות לבידוד בינלאומי. האיחוד האירופי נתפס כיריב על ידי 72% מהמשיבים היהודים, נתון החוצה קווי מפלגות וכמעט שלא השתנה בשנה האחרונה. הישראלים אימצו תפיסה רחבה של העולם כמרחב עוין, ובה בעת מרגישים טוב יותר ביחס למעמדה של ישראל בתוכו. השאלה המסקרנת יותר שמעלה המדד היא מה מסביר את הפער הזה. חברות מפולגות מייצרות לעיתים קרובות שיבוש פוליטי, ועדיין קיים קהל משמעותי המחפש דבר אחר. 40% שסירבו לנקוב בשם שר חוץ מועדף אינם אדישים בהכרח לסוגיות מדיניות חוץ – הם פשוט אינם משתכנעים מן האפשרויות הקיימות. **האופוזיציה ניסחה את המחירים של המסלול הנוכחי. האתגר האמיתי הוא שחלק ניכר מן הציבור אינו מזהה את המחירים הללו כממשיים. ייתכן שהצעת תיאוריה חלופית לגבי מקומה של ישראל בעולם חשובה פחות מהסבר מדוע העולם שבו הישראלים חושבים שהם חיים אינו אותו עולם המביט בהם בחזרה.**

מבט אלקטורלי

ד"ר גיל מורסיאנו, מנכ"ל מכון מיתווים: מצביעי מפלגות הימין והמרכז באופוזיציה מתוארים לפעמים כאוסף לא-קוהרנטי של מצביעים שכל מה שמאחד אותם היא הסלידה שלהם מנתניהו ("רק לא נתניהו"). מדד מדיניות-החוץ 2026 מציג תמונה אחרת, ומדגים שקבוצה זאת מחזיקה במערכת עמדות ברורה ששואפת לבטל את מהלכי ממשלת נתניהו ולקדם חלופה מדינית משמעותית הן בתחום הפלסטיני והן ביחסי ישראל והאזור. הסקר מציג את גרעין הליבה של ממשלת השינוי הפוטנציאלית – תומכי מפלגות ישר, יחד, הדמוקרטים ובמידה מסוימת גם תומכי ישראל ביתנו – כקהל בעל עמדות פרגמטיות-מתונות. קבוצה זו תומכת באימוץ ויישום תוכנית 20 הנקודות של טראמפ, בשיתוף פעולה עם הרשות הפלסטינית בנושאים שוטפים, בבנייה מחדש של עזה ובקידום חלופות מדיניות להחלשת חמאס. אפילו בשאלה הטעונה לגבי הפתרון הרצוי לסכסוך הישראלי-פלסטיני – אנחנו מוצאים שפתרון שתי המדינות במסגרת אזורית הוא הפתרון המוביל בקרב מצביעי יחד וישר (מחציתם תומכים בו) לעומת פחות מחמישית שתומכים בסיפוח השטחים. החשש של מנהיגי מפלגות האופוזיציה לעסוק בנושא הפלסטיני אולי נובע בחלקו מההנחה שדיבורים על שלום וחזרה לתהליך מדיני יובילו לנזק אלקטורלי, אלא שניתוח עמדות קהל הבוחרים של ליבת המרכז והימין של האופוזיציה מגלה שדווקא קהל זה תומך בשינוי ויוזמה מדינית ומגלה נכונות, יש שיאמרו מפתיעה, לפשרות משמעותיות ביחסים עם הפלסטינים. ההתנגדות של מצביעים אלו לתפיסת ה"שלום מתוך עוצמה" של נתניהו אינה מוגבלת לסוגיה הפלסטינית בלבד – היא באה לידי ביטוי גם בשאיפה ברורה בקרב קבוצה זו לאזן מחדש בין שימוש בכוח צבאי ובין פעולה מדינית, ונכונות רבה לקדם את יחסי ישראל והאזור. בכל אלה נבדלים מצביעי ליבת הימין-מרכז באופוזיציה באופן גורף ומובהק ממקביליהם מבין מצביעי הקואליציה – שם העמדות הפוכות כמעט בנושאים אלו. בכך מחדד מדד 2026 את המגמה שאותרה בסקר הקודם שלנו לפני 8 חודשים – את ההבדל הברור בעמדות בין "סופר-ספרטנים", תומכי נתניהו ומדיניותו, ובין שאר הציבור, כולל אלו המגדירים עצמם כבעלי עמדות ימין וימין-מרכז. **אפשר לתאר את קהל הבוחרים של ממשלת השינוי הפוטנציאלית – לא משנה מה יהיה הרכבה – כמי שמוכנים ומצפים למהלך מדיני משמעותי בתחום הישראלי-פלסטיני ולשינוי חשיבה לגבי מקומם של מהלכים מדיניים בהתנהלות האסטרטגית של מדינת ישראל, וכמי שמספקים את המנדט לממשלה הבאה לעשות כן.**

ריף יצחקי, מנהל השפעה במכון מיתווים: בעוד מפלגות הקואליציה פועלות לצמצום הנוכחות הפוליטית של המפלגות הערביות, ומרבית מפלגות האופוזיציה הציוניות מגלות חוסר רצון בולט לשלב עמן זרועות, סקר מכון מיתווים לשנת 2026 חושף תהליך עומק שמתרחש מתחת לרדאר הציבורי: התגבשותה של תפיסה מדינית-אזורית עקבית בקרב אזרחי ישראל הערבים-פלסטינים. אמנם תפיסת מדיניות החוץ של החברה הערבית אכן מושפעת במידה רבה מזיקתה לזהות הפלסטינית ולשייכות האזורית, אך היא גם כוללת ראייה רחבה של טובת כלל אזרחי מדינת ישראל, מתוך דאגה עמוקה מהידרדרות מעמדה הבינלאומי, ומההבנה שביטחון ארוך טווח לא יושג בכוח הזרוע אלא באמצעות תהליך מדיני. רוב בעלי הדעה בישראל מודאגים מהאפשרות שהמדינה תהפוך ל"מצורעת" בזירה הבינלאומית, אך החשש בקרב הציבור הערבי גבוה

משמעותית (78%) מזה של הציבור היהודי (64%). על אף הקונצנזוס סביב המשבר העמוק שבו שרויה ישראל, מתגלעים הבדלים מהותיים בין הציבור היהודי לחברה הערבית באשר לדרך המועדפת לתיקון המצב. כך למשל, בעוד שמרבית הציבור היהודי מעדיף לנסות ולהכריע צבאית את חמאס (43%) ויותר ממחציתו מתנגד להסדר אזורי הכולל מדינה פלסטינית מפורזת, רוב החברה הערבית מציג תפיסה הפוכה: 43% מצדדים בקידום תוכנית טראמפ לצורך יצירת חלופה שלטונית לחמאס, וכ-80% תומכים בפתרון הסכסוך באמצעות חבילה אזורית כוללת. כ-61% מהמשיבים בחברה הערבית קשובים למסרים העולים ממדינות המזרח התיכון, ומשוכנעים, בשיעור גבוה בהרבה מהציבור היהודי, כי המשך המלחמה בעזה עלול להעלות את יחסי ישראל עם האזור על שרטון. בשורה התחתונה, מול התגובות המגמגמת והיעדר היוזמה של חלקים מהאופוזיציה הציונית, החברה הערבית מציגה חזון חלופי: מדיניות חוץ פרו-אקטיבית המבוססת על חיבוריות אזורית, ושאפה לפתרון הסכסוך באמצעות מתווה מדיני הכולל את הזירה הפלסטינית והעולם הערבי כאחד.

מבט על הזירה הפלסטינית

ד"ר מאיה שיאון-צדקיהו, מנהלת התכנית ליחסי ישראל-אירופה: לעומת שנים קודמות, פחות יהודים תומכים בסנקציות נגד מתנחלים אלימים. רק 34% מהציבור היהודי בישראל תומך בהן, בעוד 46% מתנגדים להן (20% לא הביעו דעה). קו החלוקה בין התומכים והמתנגדים בציבור היהודי הוא בין אלו המתכוונים להצביע למפלגות האופוזיציה בבחירות הקרובות לבין תומכי הקואליציה. זה כמובן אינו מפליא כשהדבר נוגע למצביעי הציונות הדתית ועוצמה יהודית, שראשיתן דוגלים בגזענות, באלימות שיטתית ובהפרת זכויות אוכלוסיה אזרחית ערבית, בין אם בישראל ובין אם בשטחים. ההתנגדות לסנקציות על מתנחלים אלימים וארגונים המעודדים אותם גם אינה מפתיעה כשהיא באה מהמגזר החרדי. "ואהבת לרעך כמוך" אינו חל מבחינת ציבורים אלו על הגויים, ובטח לא על ערבים. ובליוכוד? 66% התנגדות לסנקציות ורק 11% תמיכה (לשאר אין דעה). גם בליכוד הערכים הליברלים הדוגלים בזכויות אדם נעלמו, בטח כשמדובר בערבים. אפילו כאשר השאלה נוגעת לכיס המצביעים ובמחיר כלכלי לכלל תושבי ישראל, התמיכה בהתנחלויות נשאר על 69% בליכוד ורק 31% מוכנים שבנקים יפסיקו לפעול בהתנחלויות, כדי לא לפגוע כלכלית בכלל אזרחי ישראל. יש להזכיר כי מעבר לקו הירוק מתגוררים 5% בלבד מאזרחי ישראל. ההפתעות מגיעות דווקא מהאופוזיציה. 66% מקרב מי שמתכוון להצביע ל-"ביחד" בראשות נפתלי בנט בבחירות הקרובות דווקא תומך בסנקציות על מתנחלים אלימים ועל הארגונים שתומכים בהם. בנט, שהיה יו"ר מועצת יש"ע, וכתב את תכנית ה"הרגעה" לסיפוח שטחי C, אכן יצא בגינוי חריף לאלימות המתנחלים והדגיש כי "לא הקמנו מדינה יהודית בשביל שפלגות אלימות יפעלו בה". רק 21% ממי שמתכוון להצביע לבנט מתנגדים לסנקציות אלו. תומכי איזנקוט מתפלגים באופן דומה. בקרב הדמוקרטים מצוי הרוב המוסרי - 92% תומכים בסנקציות אלו, ורק 3% מתנגדים להן. כלומר, בשאלת הבחירה בין ספרטה לאתונה, מצביעי הקואליציה בוחרים בספרטה, ומצביעי האופוזיציה בוחרים באתונה. למרות שבנט מזוהה עם ימין ביטחוני ועם מפעל ההתנחלויות, אלו המתכוונים להצביע למפלגת "ביחד!" כיום הם בעלי עמדות ליברליות מובהקות. הם תומכים בענישה ממוקדת של אלימות מתנחלים, ומוכנים להפריד בין הגנה על הכלכלה הישראלית לבין המשך התמיכה בהתנחלויות. מצביעי איזנקוט זהירים מעט יותר מהם. כל עוד הציבור בנט-לפיד יחזיק, הוא מטשטש את האבחנה בין ימין לשמאל, ומחזק את האבחנה בין ליברל-דמוקרטים שמאמינים בשלטון החוק לבין הקואליציה האנטי-דמוקרטית. השאלה האם בנט יהיה זה שייצג את עמדותיהם אם תינתן לו ההזדמנות, נתונה בסימן שאלה.

בר רפפורט, רכזת תחום קיימות מדינית-אקלימית במיתווים: המציאות הנוראית בעזה של משבר הומניטרי חריף, היעדר אופק מדיני והמשך שלטון החמאס שנבנה גם מהיעדר תנאי חיים אשר מעודד הקצנה, וגם מהיעדר אופק מדיני שמציע חלופה שלטונית, מחייבת נקיטת פעולה. לפי הסקר השנתי של מיתווים, רוב הציבור הישראלי מכיר בכך, ומבין שיש לעשות משהו בנוגע למשבר ההומניטרי בעזה ושיקום הרצועה. כ-40% מהמשיבים לסקר אומרים שעל ישראל לתמוך במאמצי השיקום אולם מבלי לקחת חלק פעיל. 20% נוספים אומרים שישראל אף צריכה לקחת חלק פעיל, ויותר מכך, להפוך את השיקום למטרה מרכזית בשיקום

יחסיה עם מדינות האזור והפלסטינים. אותם 20% מזהים נכון את הפוטנציאל הקיים במאמץ השיקום – ההזדמנות לנצל את המשאבים המושקעים בתהליך השיקום לבנייה של מציאות פוליטית אחרת. מטרת השיקום אינה לחזור ל-6 באוקטובר, אלא לייצר מציאות בת-קיימא שמספקת ביטחון. נכון לישראל לנצל את מאמצי השיקום על מנת לבנות שלטון חלופי לחמאס בעזה ולפגוע בכוחו האזרחי, על מנת לחזק את הקשרים עם מצרים, עם כלל מדינות האזור ועם המוסדות והארגונים הבינלאומיים, על מנת לקדם תהליך שלום כולל עם הפלסטינים, לשפר את מעמדה הבינלאומי ואף להתחיל ולשקם את זהותה המוסרית. על ישראל לקחת חלק פעיל בתהליך השיקום, בעיצובו יחד עם הפלסטינים והעולם, כדי לנצל את הפוטנציאל הקיים בתהליך השיקום ולהגשים את מטרותיה.

מבט על יחסי ישראל ואירופה

ד"ר מאיה שיאון-צדקיהו, מנהלת התכנית ליחסי ישראל-אירופה: שני שלישי (67%) מהישראלים רואים באיחוד האירופי יריב ורק 1 מ-7 (14%) רואים בו ידיד. בדיוק כמו בסקר של שנה שעברה. **יש הסכמה בנושא בין מצביעי הקואליציה למצביעי אופוזיציה בציבור היהודי. האיחוד האירופי מעולם לא התחבב על הימין הישראלי, אך בשנתיים האחרונות הוא איבד גם חלקים גדולים מהמרכז ומהשמאל. ככל שהעמדות הללו ימשכו, יש כאן קריסה רחבה של דימוי האיחוד האירופי כשותף פוליטי בעיני הציבור היהודי בישראל.** השנה נשאלה שאלה דומה לגבי גרמניה, ושם התוצאות הפוכות: שני שלישי מהישראלים (64%) רואים בה ידידה, ורק 18% יריבה. הישראלים מאבחנו יפה את הקשר המיוחד שבין ישראל לגרמניה, ואת עמידת הקנצלר מרץ ושר החוץ ואדפול לצד ישראל, על אף הביקורת שהשניים מותחים על הממשלה בירושלים, ואפילו אמברגו הנשק שהטיל הקנצלר בסוף 2025. המסקנה הברורה היא שלא כל אירופה יריבה של ישראל. יש לה גם ידידים ביבשת, הפועלים למנוע מהלכים נגד ישראל שמובילות ממשלות אירופיות אחרות. למשל, למנוע את השעיית הסכם האסוציאציה, עליו מושתתים היחסים הכלכליים בין ישראל לאיחוד האירופי. השעיה שלו תגרום נזק משמעותי לכלכלת ישראל, לחקלאות, לתיירות, למחקר ולחדשנות ולשורה של שיתופי פעולה בהשכלה גבוהה ובתחומים רבים נוספים. על הישראלים לזכור שאירופה היא שותפה כלכלית אסטרטגית של ישראל ולפעול לשמר את היחסים ולהקדיש מאמצים לשפר אותם אחרי הבחירות. גרמניה היא גם המדינה שהכי הרבה ישראלים מדרגים כמדינה הכי חשובה אחרי ארה"ב, שנה שניה ברציפות. עם זאת, חלה ירידה בדירוג שלה ובדירוג שתי המדינות האירופיות החשובות האחרות – בריטניה וצרפת – לעומת השנתיים הקודמות. ירידה זו משקפת את התפיסה שאירופה גם חלשה ולעיתים לא רלוונטית לבעיות הביטחון של ישראל, בין אם מול איראן או מול חזבאללה וחמאס. גם אם לאירופה יש את כח הארנק, כמממנת הגדולה ביותר של סיוע הומניטרי לעזה וזו שמחזיקה את הרשות הפלסטינית שלא תתמוטט בגין החנק הכלכלי שמטילה עליה ממשלת ישראל, אין לאירופה את כוח החרב. וכיום, כוח החרב הוא זה שהישראלים מעריכים וממוקדים בו. חולשתה של אירופה כשחקן בא לידי ביטוי גם בשדה המדיני ובחוסר היכולת שלה להוביל את הצדדים לאימוץ של פתרונות הסכמיים, שבהם טמון הביטחון ארוך הטווח של ישראל.

מבט על האסטרטגיה האזורית

איתן ישי, ראש תחום המזרח התיכון וצפון אפריקה במיתווים: בשנה שעברה הצביעו ממצאי הסקר על התחזקותה של תפיסת "שלום מתוך כוח" – האמונה כי עוצמה צבאית היא המפתח לעיצוב הסביבה הגיאופוליטית באזור. גם השנה ניכר כי הציבור הישראלי ממשיך לראות בכוח מרכיב חיוני בביטחון הלאומי, ולצד זאת מתגלה שינוי עדין אך משמעותי: יותר ויותר ישראלים מבינים שכוח צבאי לבדו איננו מספיק. כך, בעוד 35% מבעלי הדעה סבורים כי פירוק חזבאללה מנשקו צריך להתבסס בעיקר על המשך לחץ צבאי של ישראל, 47% מעדיפים כלים מדיניים – לחץ אזורי ובינלאומי או חיזוק ממשלת וצבא לבנון. בדומה לכך, 47% מבעלי הדעה תומכים בקידום הסדרים מדיניים מול סוריה, לעומת 37% המעדיפים להמשיך במדיניות הצבאית הקיימת. 16% בלבד סבורים שעל ישראל לפעול כדי להפיל את המשטר הסורי, ירידה של עשרה אחוזים מהשנה שעברה. גם בהקשר התורכי, רוב מוצק של 66% מצדד במאמץ דיפלומטי לשיפור היחסים

עם אנקרה. הנתונים אינם מעידים על נטישת תפיסת הכוח, אלא על הכרה גוברת במגבלותיה. נדמה כי הציבור הישראלי מתחיל להבין שהאתגר האמיתי אינו רק לנצח במערכה הצבאית, אלא גם לדעת כיצד לתרגם הישגים ביטחוניים להסדרים מדיניים, לחיזוק שחקנים מדינתיים ולבניית מציאות אזורית יציבה יותר. במזרח התיכון המשתנה של השנים האחרונות, ייתכן שזו אחת ההתפתחויות המעניינות ביותר בדעת הקהל הישראלית.

השגריר לשעבר מיכאל הררי, עמית מחקר ומדיניות: הזירה הלבנונית "מוכיחה את נחת זרועה" בשבועות האחרונים, וביתר שאת בסבב הקצר והישיר בין ישראל ואיראן בראשית החודש. ישראל נכשלה מול הזירה הלבנונית באופן כפול: היא לא הצליחה לנתק בינה לבין הזירה האיראנית; ולא השכילה לרתום את נכונותה של ממשלת לבנון לצאת, פוליטית והצהרתית, נגד החיזבאללה ולהיכנס למשא ומתן ישיר עם ישראל (אפילו תחת אש וכאשר כוחות צה"ל נמצאים בדרום לבנון), לכדי הישגים מדיניים-אסטרטגיים. עמדות הציבור ביחס לאופן פירוק החיזבאללה מנשקו צפויים אולי, אולם יש בהם גם כדי להעיד על מרחב תמרון קיים לממשלה לנקוט בדרך מדינית, נבונה יותר, כדי לצאת מן המבוי הסתום בו ישראל מצויה. אין זה מפתיע שאחוז גבוה יחסית בקרב הציבור היהודי (39%) מעדיף את המשך הלחץ הצבאי על החיזבאללה. אולם, מה שמעניין יותר הינו ש-19% תומכים בחיזוק ממשלת לבנון והצבא הלבנוני, 28% בלחץ אזורי ובינלאומי על החיזבאללה, ו-18% אף גורסים כי פירוק החיזבאללה מנשקו איננו יעד ריאלי בעתיד הקרוב. ללמדנו, שהממשלה איננה צריכה "להתחבא" מאחורי הטיעון שאיננה יכולה להרשות לעצמה לחזק את הממשל הלבנוני ולנקוט במדיניות שייקח אמנם זמן מסוים עד לתוצאותיה, כי זה יותיר את הזירה לחסדי החיזבאללה. **ממשלת ישראל יכולה וחייבת לנקוט במדיניות ריאלית ומושכלת כדי להפיק את המירב מן ההתפתחויות החשובות בלבנון, כלפי ישראל והאפשרות להסכמים עימה, והתגברות הביקורת הפנימית נגד החיזבאללה.** ניתוק הזירה הלבנונית מזו האיראנית אמנם איננו אפשרי בטווח הזמן המייד, בעיקר נוכח העובדה שהנשיא טראמפ מקבל אותה כחלק מהמשא ומתן שהוא מנהל עם טהראן. אולם, מדיניות יצירתית, נבונה וריאלית שרותמת את נכונות של הממשל הלבנוני לצעוד בנתיב המשא ומתן (והריאיון שהנשיא עוון העניק בשבוע שעבר ל-CNN המחיש זאת היטב) תשרת את האינטרס הישראלי באופן משופר. ובמילים אחרות: הבחירות העומדות בפתח הן הזדמנות טובה עבור הפוליטיקאים מכל קצווי הזירה, לדחוף ולדרוש מדיניות אחרת בלבנון.

מבט על היבטי הקיימות מדינית-אקלימית

בר רפפורט, רכזת תחום קיימות מדינית-אקלימית במיתווים: סקר מיתווים מראה כי 78% מהציבור הישראלי חושב כי נוכח משבר האקלים, חשוב להקים מסגרת אזורית במזרח התיכון להתמודדות עם שינויי האקלים. תמיכה מאסיבית זו מקפלת בתוכה הכרה כפולה – הכרה בחשיבות ודחיפות הטיפול במשבר האקלים והשלכותיו, והכרה בכך שאל מול האתגרים הגדולים הניצבים מול אזרחי ישראל, נדרש שיתוף פעולה אזורי עמוק וממוסד. ההכרה בצורך לפעול בשיתופי פעולה ברחבי האזור הולך ומתבסס לא רק בקרב אזרחי ישראל, ולא רק בהקשר של משבר האקלים. בשנים האחרונות מתקדם תהליך של בניית ארכיטקטורה אזורית חדשה – פרויקט ה-IMEC (מסדרון הסחר הודו-מזה"ת-אירופה), פסגות הנגב, פורום הגז האזורי, קידום חיבוריות של תשתיות תקשורת וחשמל – אלו רק דוגמאות מרכזיות. על ישראל לפעול בחוכמה ותוך העדפה של שיתופי פעולה על פני בידוד אזורי, על מנת לקחת חלק בהתארגנויות האזוריות הללו, ובהתארגנויות הבאות. התארגנויות אלו הן אלו שיבטיחו את ביטחון המים, האנרגיה והמזון שלנו, את שרשראות האספקה, וכן, גם את הביטחון המדיני. האזור מחכה לממשלה הישראלית הבאה, בציפייה שאולי היא תשכיל לבחור לסגור חזיתות של מלחמה ולפתוח בתהליכים המדיניים הנדרשים לכך. הציבור הישראלי, כפי שעולה מהסקר, יתמוך בכך.

מבט על יחסי החוץ ודמוקרטיה

ד"ר אהוד ערן, חבר ועד מיתווים: נתון מעודד עבור מי שתומכים בישראל דמוקרטית-ליברלית הוא ש-71% מבעלי הדעה בנושא סבורים שחשוב שישראל תהיה חלק מהמחנה הליברלי-דמוקרטי המערבי. אף שהתנועה

הציונית בחרה בדמוקרטיה כבר מראשית דרכה, ההקשר הבינלאומי מילא תמיד תפקיד חשוב בדינמיקה הפנימית סביב סוגיה זו. הרצון להיות חלק מן המחנה הדמוקרטי השפיע על עיצובה של מגילת העצמאות בכיוון זה, והקרבה לארצות הברית חיזקה את הממד הליברלי בישראל, במיוחד החל משנות השמונים. מאידך, היחלשותה של הדמוקרטיה הליברלית בארה"ב מעצימה כיום את כוחם של המתנגדים למרכיב זה בזהות הישראלית. לפיכך, העובדה שרוב הישראלים עדיין מבכרים את ההשתייכות למחנה הדמוקרטי-ליברלי יוצרת תשתית חשובה למאבק על שמירת צביונה זה של מדינת ישראל. בה בעת, ואולי במידה מסוימת של סתירה, אחד הממצאים המעניינים ביותר בדו"ח הוא רשימת המדינות החשובות לישראל (מלבד ארה"ב). גרמניה עדיין ניצבת במקום הראשון (45%), אך בהשוואה לשנים קודמות ניכרת ירידה חדה בחשיבות המיוחסת למדינות אירופה המרכזיות – גרמניה, בריטניה וצרפת. במקביל נרשמת עלייה בולטת בחשיבות המיוחסת לסין ולאיווד האמירויות. שתי מדינות אלו אינן מערביות ואינן דמוקרטיות. הממצא מלמד כי אף שהציבור הישראלי מבקש להמשיך ולהשתייך למחנה המערבי מבחינה ערכית וזהותית, הוא מזהה יותר ויותר את מוקדי הכוח, ההזדמנויות וההשפעה מחוץ למערב המסורתי.

מבט על יחסי ישראל וארה"ב

ד"ר עילי זלצמן, חבר ועד מיתווים: נראה שהציבור הישראלי מוסיף להחזיק בעמדות ביקורתיות למדי בכל הקשור לאופן ההתנהלות של הממשלה הנוכחית בזירה הבינלאומית. למרות שישנם תחומים רבים שבהם הנתונים מצביעים על כשלי מדיניות החוץ, לצד מדיניות הביטחון, אחד הדברים החמורים ביותר שהסקר מצביע עליו בבירור נוגע במעמדה הבינלאומי של מדינת ישראל. מבחינה זו, נתוני הסקר מצביעים על חשש הולך וגובר מפני הפיכתה של מדינת ישראל למצורעת. למעשה הנתונים מצביעים על עלייה של כ-10% בהשוואה לשנתיים הקודמות בעוד שאחוז המשיבים שלא חש דאגה ממגמה זו ירד בכ-10%. שאלת בידודה של ישראל מקבלת משנה חשיבות לאור העובדה שהציבור הישראלי חלוק למדי בכל הקשור למידת התרומה של ממשל טראמפ, הידידותי ביותר כלפי ישראל ואולי היחיד שעדיין שומר על מערכת יחסים כה הדוקה, בכל הקשור לאינטרסים הישראליים. שאלה זו מתחדדת אל מול תמונה בה רוב המשיבים סבורים כי פעולות הממשל האמריקאי פוגעות בסופו של יום באינטרס הישראלי. **ישראל, אם כך, תקועה בין הפטיש לסדן. מצד אחד, הופכת יותר ויותר מבודדת במערכת הבינלאומית ומצד שני תלויה בארה"ב של טראמפ שנתפס כחותר תחת האינטרס הישראלי במעשיו.** הדברים מקבלים ביטוי בשטח כאשר הנשיא טראמפ השתלט הלכה למעשה על מדיניות החוץ והביטחון של ישראל בזירה האיראנית והלבנונית, ובמידה רבה, גם בהקשר העזתי. התלות הכמעט מוחלטת בטרמפ והתמיכה הצבאית והדיפלומטית האמריקאית הפכה את ישראל להרבה פחות עצמאית ונתונה לחסדי נשיא ארצות הברית. לא פעם היה זה טראמפ שמנע ממשלת ישראל והעומד בראשה מלהסלים את המשבר בכל אחת מהחזיתות הללו. אולם, אותו נשיא אינו מפגין יכולת ריכוז וחשיבה אסטרטגית מספקים כדי להוביל את ישראל ויריבותיה באזור ממצב מלחמה להתחלתו של מהלך מדיני שבסופו ניתן יהיה להשיג הסכם שלום אזורי.

ד"ר אהוד ערן, חבר ועד מיתווים: ממצאי הסקר מחדדים ממצא מפתיע ביחס לנשיא ארה"ב דונלד טראמפ. במשך שנים נהנה טראמפ מפופולריות רבה בישראל. כך למשל, בסקר בינלאומי של מכון Pew מיוני 2025, הישראלים דורגו במקום השני בעולם במידת האמון שלהם כי טראמפ "יעשה את הדבר הנכון" בענייני חוץ. טראמפ עצמו אף התגאה לאחרונה כי "99% מהציבור הישראלי" תומך בו, ואמר שלאחר פרישתו מהפוליטיקה האמריקנית אולי יהיה כדאי לו להתמודד על ראשות ממשלת ישראל. הסקר של מתווים מציג תמונה מורכבת יותר. דווקא לאחר שטרמפ רתם את צבא ארה"ב למלחמה משותפת לצד ישראל, רוב די גדול בקרב הישראלים סבור כי בחשבון אחרון התנהלותו פוגעת בישראל. מכאן נגזרת גם מסקנה פוליטית מעניינת: ככל שראש הממשלה נתניהו מתהדר ביחסיו הקרובים עם הנשיא האמריקני, הרי שהנשיא עצמו אינו בהכרח נכס אלקטורלי בישראל, ואף עשוי במקרים מסוימים להפוך לנטל פוליטי.

מחנה ה"אין דעה" – תובנות והזדמנויות

ד"ר גיל מורסיאנו, מנכ"ל מכון מיתווים: אנחנו נוטים לתאר את המציאות האלקטורלית בישראל כמציאות קפואה – קשיחה יחסית עם תנודות מינוריות בין גושי התומכים והמתנגדים לממשלה. אבל אחד הנתונים המאלפים במדד 2026 הוא האחוז הגדול יחסית של חסרי הדעה בשאלות מפתח לעתיד ביטחונה ומדיניותה של מדינת ישראל (לא רק בשאלות חדשות אלא גם בשאלות חוזרות משנים קודמות). למעלה מרבע מהציבור טרם גיבש עמדה ברורה לגבי האסטרטגיה הרצויה לישראל בסכסוך הישראלי-פלסטיני, וכמעט שליש מהציבור טרם גיבש עמדה לגבי תוכנית 20 הנקודות של טראמפ. כמעט רבע מהמשיבים טרם גיבשו עמדה בשאלה מה צריכה להיות מדיניות ישראל במצב שבו קיום ההתנחלויות יגררו סנקציות על מדינת ישראל כולה, ושיעור דומה עודנו מתלבט בשאלה מה צריכה להיות מדיניות ישראל כלפי משטר א-שרע בדמשק. זה יכול להעיד שאנחנו בעיצומו של תהליך שבו הציבור מכיר בחוסר התוחלת של התפיסות הישנות אבל עוד טרם גיבש לעצמו תפיסה חלופית ברורה. זו גם אינדיקציה למנהיגי מחנה השינוי שיש מרחב גדול יחסית של להשפיע על עמדות הציבור בסוגיות מפתח – הן לקראת הבחירות, והן לאחריהן.

ד"ר רועי קיבריק, מנהל המחקרים: לישראלים יש דעה על הכל – מי קבוצת הכדורגל הכי טובה, מהי הדרך הנכונה להכין פסטה, מהי הדרך הטובה להתמודד עם צריבה של מדוזות, איך הכי קצר להגיע לגבעתיים, מתי זה הזמן הנכון למכור את הרכב הישן. אולם, באופן מפחיד, סקר מכון מיתווים מראה כי דווקא בשאלות המפתח האסטרטגיות החשובות לחיים שלהם יותר מכל – ישראלים לא מחזיקים בדעה מגובשת. אחד מכל חמישה ישראלים לא יודע אם הוא מעדיף את ישראל כחלק מהעולם הדמוקרטי-ליברלי או לא (18% מהמשיבים), האם הוא תומך בהקמת מדינה פלסטינית מפורזת, פירוק חמאס ונורמליזציה עם העולם הערבי (19%), ולא יודע כיצד השפיעה המלחמה בעזה (19%) או באיראן (19%) על עמדות מדינות האזור בנוגע ליחסים עם ישראל. אחד מכל ארבעה ישראלים לא יודע מה צריכה להיות המדיניות כלפי משטר א-שרע בסוריה (25%), או האם הוא תומך בתוכנית 20 הנקודות של טראמפ (29%). אחד מכל שלושה ישראלים לא יודע האם בדיעבד היה נכון לפרוש מהסכם הגרעין כפי שדחף לכך נתניהו (32%) או האם יש קשר בין הסיפוח וההפיכה המשטרית (31%). אפילו בשאלת היסוד של היחסים עם הפלסטינים, המגדירה את הזהות של מדינת ישראל, ומבוססת על בחירה ערכית ולא על ידע מקצועי, 26% מהישראלים לא יודעים האם הם מעדיפים סיפוח של השטחים הכבושים, פתרון שתי המדינות או המשך ניהול הסכסוך. **האחוז הגבוה של המשיבים שנמנעו מהבעת דעה משקף דינמיקה עמוקה ורחבה של החברה הישראלית המאופיינת בבריחה מהכרעה ועצלנות.** דינמיקה המבקשת להמנע מקבלת הכרעות, כיוון שהן מחייבות עימות פנימי – גם ברמת הפרט בין עמדות ואמונות מתנגשות – וגם ברמת החברה בין העדפות שונות של קבוצות שונות. דינמיקה הנמנעת מהשקעת משאבים בלימוד של סוגיות חשובות ומורכבות ובתכנון אסטרטגי ארוך טווח. הדיון הציבורי בורח מעיסוק בשאלות המרכזיות, ארוכות הטווח, המורכבות, האסטרטגיות, כי הן מחייבות דיון רציני, מורכב ועמוק שלא ניתן "למכור" בקלות ומהר. ניתן לראות את הדיון הציבורי מתמקד ב"חיסול" בכיר זה או אחר, בתמונות צבעוניות של אש ועשן המספקות מענה לריגוש המיידי ומונעות בכך כל דיון ציבורי משמעותי בהשלכות ובמשמעות של פעולות אלו. אחד מכל חמישה או ארבעה ישראלים שאין לו דעה מבוססת ידע, השקפת עולם ערכית ושיח ציבורי על עתיד היחסים עם הפלסטינים, תכנית הגרעין האיראנית, מקומה של ישראל בעולם ויחסיה האזוריים, זוהי סכנה משמעותית יותר מאשר חילוקי דעות או בחירה במדיניות של ישראל. זניחת המאמץ לדיון ציבורי מורכב, והכרעה בין חלופות היא למעשה איבוד הריבונות על עיצוב החיים שלך. אין פלא, ששאלת הריבונות והעצמאות הישראלית נתונה היום בספק הולך וגדל.